
FÖRORD

Bibelkuppen 2003 är ämnad att stöda skolans religionsundervisning. Det här materialet är en idébank med tips och idéer på hur man kan arbeta med bibeltexterna från Matteusevangeliet i årskurserna fem och sex. Det är planerat så att det också kan användas i modersmålet, i bildkonst och i musik.

Materialet ger bakgrund till de bibeltexter som finns med i Bibelkuppen. **Observera att frågorna i tävlingen ställs enbart utgående från de angivna bibeltexterna.** Det är inte tänkt att man måste gå igenom hela materialet för att eleverna skall klara sig i tävlingen utan materialet är utarbetat för att inspirera till bibelkunskap i skolan. Matteus berättar innehåller material om julen och Jesu undervisning. Idéförslagen är konkreta och enkla att genomföra. Det finns rubriker för friskrivning, dramaövningar, teckne- och skrivuppgifter. Sångförslagen är hämtade ur Psalmboken. *Måne och sol - tankar kring psalmer* är ett morgonsamlingsmaterial kring psalmer som finns på Skolforum.

Ett motsvarande material från Bibelkuppen 2001, *Lukas berättar* finns på kyrkans skolhemsida, SKOLFORUM www.evl.fi/svenska/skola. I Lukas berättar finns det stoff om bl. a. liknelser, under och påsk.

Kopieringsunderlagen är fria att använda i klassen. Materialet är digert och kan användas under flera terminer. Spara gärna materialet för idéerna står sig och kan plockas in i undervisningen under kommande år.

Arbetsgruppen står för helhetsplaneringen av materialet. Faktarutorna är skrivna av kaplan Ann-Sofi Storbacka, Tomas Ray, Robert Lemberg och Inger Sjöberg. Klasslärarna Elisabet Still och Ulrika Lindholm, ungdomsarbetsledarna Jeanette Ribacka-Berg och Juhani Metsäranta har utformat idéerna för undervisning i samarbete med Inger Sjöberg.

Vi hoppas att materialet skall inspirera både lärare och elever till roliga och insiktsfulla stunder tillsammans!

Inger Sjöberg

INNEHÅLL

Idéer för arbete med bibeltexter	5
Skede 1: Så började det	13
<i>Fakta</i> De tre vise männen	13
Namnens betydelse i Bibelns värld	13
Betlehems stjärna	14
Profet	14
Jesus som flykting	14
Frestelser	15
<i>Idéer</i> Play-station	16
Friskrivningsrubriker	17
Illustrationer	17
Andra idéer till bildkonst	17
Skrivuppgift	18
Stillbilder eller "levande statyer"	19
Teckna en serie	20
Nutida frestelser	21
Krångliga ord, ord att slå upp	22
En röst ropar i öknen	23
Jesus frestas	24
Skede 2: Det nya livet	25
<i>Fakta</i> Lärjungarna	25
Matteus och siffrorna	27
Största budet	
<i>Idéer</i> Etiska berättelser	28
Idéer till bildkonst	28
Betala vad du är skyldig!	30
Krångliga ord, ord att slå upp	32
Illustrationer	32
Spelregler för tärningsspel	33
Tärningsspel	34
Litteraturförteckning	36

Arbetsgrupp	Ulrika Lindholm Juhani Metsäranta Jeanette Ribacka-Berg Inger Sjöberg Elisabet Still

Sammanställt av	Inger Sjöberg
Pärmbild	Stina Sandbacka
Layout	Gunilla Lindvik
Språkgranskning	Irina Andersson
Tryck	Kyrkostyrelsens dupliceringsanstalt, Helsingfors 2002 Stiftsrådet i Borgå stift

IDÉER FÖR ARBETE MED BIBELTEXTER

Texterna i Bibeln har många aspekter och kan, förutom i religion, behandlas i olika ämnen i skolan t.ex. i modersmålet, bildkonst och musik .

Modersmål

Bibeln är ett viktigt litterärt verk med stor betydelse för det svenska språket. Många uttryck som fortfarande används i dagligt tal har sina ursprungliga rötter i bibeltexter. Under rubriken Bevingade ord och uttryck finns det samlat sådana uttryck, både från Matteus evangeliet och från andra böcker i Bibeln. Det är en bra övning för eleverna att slå upp i Bibeln och samtidigt få en förankring av de talesätt de hör i sin omgivning.

I Bibeln finns det många främmande ord som behöver förklaras. Under rubriken Krångliga ord finns förklaringar till endel främmande ord. Det finns ordlistor med ord eleverna kan slå upp i ordböcker och hitta synonymer till.

Ge eleverna ett eller flera avsnitt till läsläxa. Bibeltexterna kan användas som diktamenstext. Bibeltexterna kan också läsas högt i klassen, så att varje elev läser en vers i tur och ordning.

I skrivuppgifterna utmanas eleverna att tänka sig in i händelserna mera konkret. Det finns halvskrivna berättelser som eleverna kan arbeta vidare med i smågrupper och fundera på värderingar och etiska frågor (Nutida frestelser).

Det finns ett julspel till julfesten, ett möjligt samarbetsprojekt mellan ettan och sexan.

Bildkonst

I Matteus berättar finns det många uppslag att arbeta med bilder. Bilderna är enkla och ämnade att hjälpa eleverna att leva sig in i bibeltexterna. Vissa elever är skickliga på att rita serier och i Bibeln finns det teman och textunderlag att arbeta vidare med. Det finns tips på bibelverser som kan inspirera till att illustrera samt idéer för skapande verksamhet. Bilderna i Matteus berättar är tagna ur den franska boken: Mille images d'évangile av Jean-Francois Kieffer.

Musik

I psalmboken finns det många psalmer som grundar sig på bibeltexter. Till de textavsnitt som finns i Bibelkuppen 2003 kan t. ex. följande psalmer sjungas:

Skede 1

Psalm 21; *Det är en ros utsprungen*, kopplar julen till profetiorna i Gamla Testamentet.

Psalm 22a; *Av himmels höjd*, berättar om hela evangeliet.

Psalmer 48 och 50; *Vid Betlehem en vinternatt och Å, vilka stora gåvor*, handlar om de vise männen.

Psalm 43; *Herre du vandrar försoningens väg*, talar om Jesus som flykting.

Psalm 14; *En man blev sänd*, berättar om Johannes döparen.

I psalm 450; *Himlars rymd sin konung ärar*, sjunger vi om frestelser i vers 8,

Psalmer 423 och 432; *Räds ej bekänna och Var inte rädd*, handlar om lärjungaskap på olika sätt.

Skede 2

Både Runeberg och Topelius har skrivit psalmer med anknytning till våra texter;

Runeberg 475, 320 och 354; *Vem kallar du din nästa, Fader över alla fäder, För dig min nöd.*

Topelius 419; *Var är den skatt som bliver.*

Psalm 461; *Som människor möts vi.*

Psalm 482; *Ett vänligt ord kan göra under.*

Psalm 278; *Kristus vandrar bland oss än.*

Psalm 207; *En säningsman går.*

Boken **Måne och sol – tankar kring psalmer** är en morgonsamlingsbok som innehåller texter för många olika psalmer. Texterna berättar om psalmerna och vad de betytt för författaren i fråga. Boken finns på internet: www.evl.fi/svenska/skola. Boken kan också köpas från Kyrkostyrelsen, Publikations och Avförsäljning; tfn 09-1802315, fax 09-1802454.

BEVINGADE ORD OCH UTTRYCK

Bibelns språk har gett det svenska språket många uttryck som används i dagligt tal. Diskutera i klassen vad uttrycken betyder. Om det finns flera bibelöversättningar till hands kan man jämföra och här-

leda ursprunget till följande uttryck och talesätt. Slå upp de angivna bibelverserna och dra streck från bibelvers till rätt uttryck.

I Tim. 6:10

I Moseb. 3:19

Ords. 16:18

Ps. 73:18

Pred. 3:1

Ords. 26:27

Apostl. 10:44

I Kor. 13:12

Heb. 4:12

Esra 9:6

Allt har sin tid

Ansikte mot ansikte

Den som gräver en grop faller själv däri

Gå genom märg och ben

Högmod går före fall

Roten till allt ont

Sätta någon på det hala

Växa över huvudet

När andan faller på

I sitt anletes svett

BEVINGADE ORD OCH UTTRYCK I MATTEUS

Slå upp och dra streck mellan rätt bibelvers och uttryck.

Matt. 27:24

Matt. 5:15

Matt. 12:34

Matt. 23:4

Matt. 2:18

Matt. 13:8

Matt. 23:24

Matt. 7:6

Matt. 3:12

Ramaskri

Inte röra ett finger

Kasta pärlor för svinen

Sila mygg och svälja kameler

Skilja agnarna från vetet

Sätta sitt ljus under skäppan

Två sina händer

Falla i god jord

Vad hjärtat är fullt av det talar munnen

CITAT

Några av de mest kända citaten från Jesus kommer från bergspredikan (Matt 5:38-7:14). Läs igenom texten och skriv var du hittar följande citat eller textavsnitt.

Allt vad ni vill att människorna skall göra för er,

det skall ni göra för dem Matt _____

Att vända andra kinden till Matt _____

Älska era fiender och be för dem som förföljer er Matt _____

Bönen vår Fader Matt _____

Att se flisan i sin broders öga, men inte bjälken i sitt eget Matt _____

Be, så ska ni få, sök, så skall ni finna, bulta, så ska dörren öppnas Matt _____

Dra streck från bild till rätt bibeltext.

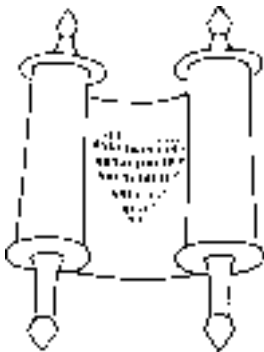
Luk 15:20

Matt 22:37-39

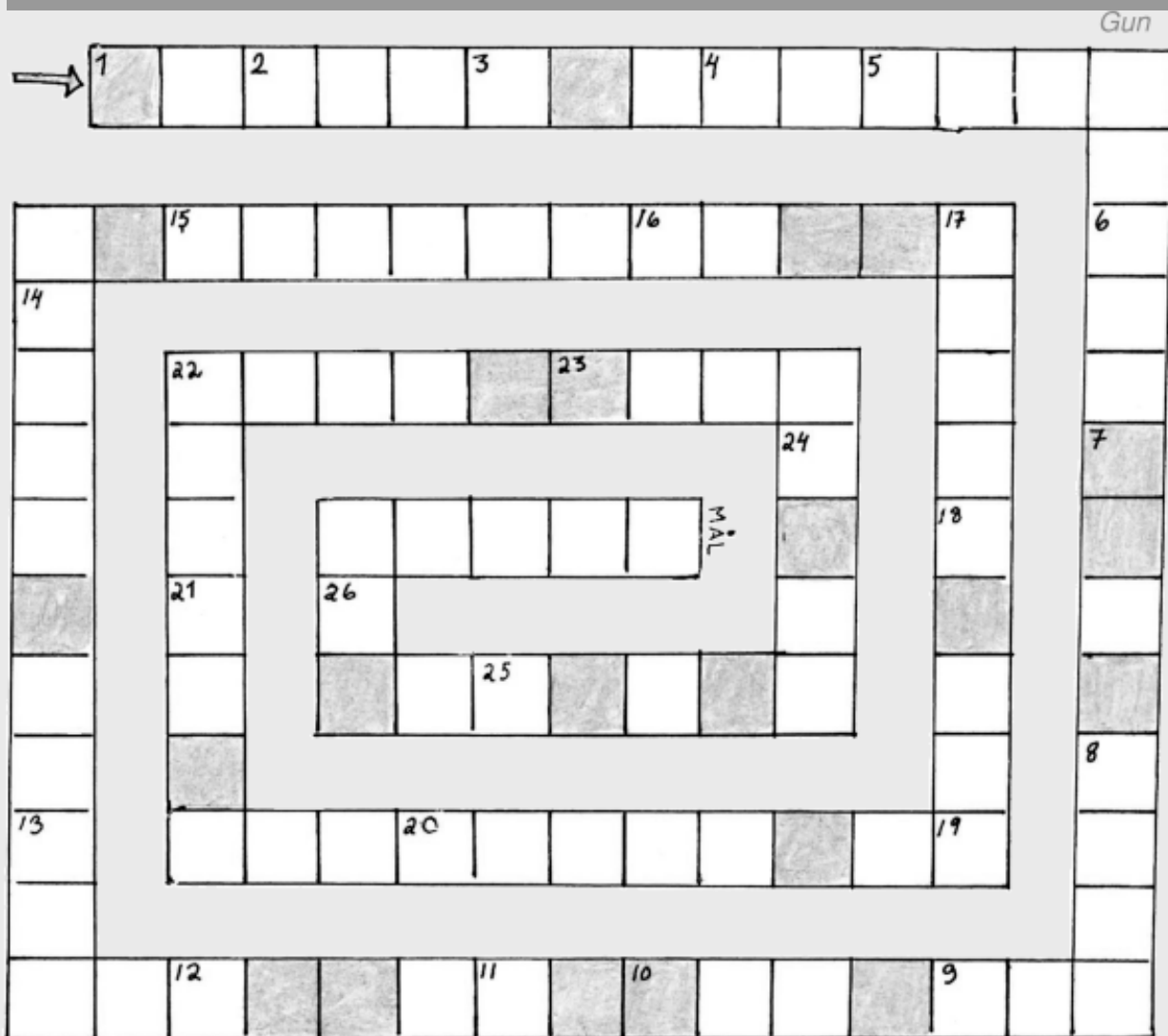
Matt 20: 25-26

Matt 5:44

KNEPIGA BIBELFLÄTAN

Här kan du testa hur bra du kan slå upp i Bibeln. Fyll i ordflätan med början från pilen. Den sista eller två, tre sista bokstäverna bildar början på nästa ord. Siffrorna inom parentes talar om hur många bokstäver ordet skall ha. Har du skrivit rätt bildar bokstäverna i de gråa rutorna en mening som hör ihop med en helg i kyrkoåret. Använd 1917 års översättning eller Folkbibeln.

1. De tio budens berg (5) 2 Mos 19:20
2. Där uppväckte Jesus änkans son (4) Luk 7:11
3. Berg där Mose dog (4) 5 Mos 34:1
4. Giftiga ... bet Israels folk i öknen. (5) 4 Mos 21:6
5. Den andra evangelisten (6)
6. Herdens redskap (4) Ps 23:4
7. Har serafer många (6) Jes 6:2
8. Där strandade arken (6) 1 Mos 8:4
9. Alla sådana skall Gud torka bort i himlen. (5)
Upp 7:17
10. Kvinna med bok i Bibeln (3)
11. Hörde Petrus efter att han förnekat Jesus. (6)
Matt 26:74
12. Lam som blev botad av Petrus (5) Apg 9:33
13. Svår sjukdom som Jesus botade (9) Matt 8:3
14. Den första mördaren (4) 1 Mos 4:8

15. Jesus från ... judarnas konung (7) Joh 19:19
16. Var Levi (Matteus) till yrket. (7) Luk 5:27
17. Ökenmat (5) 2 Mos 16:35
18. Dal där solen stod stilla (6) Jos 10:12
19. Filemons slav (8) Kol.4:9
20. Den nästsista boken i Gamla Testamentet (7)
21. Mose bror (4) 4 Mos 4:1
22. Välluktande olja som Maria "slösade" (6) Joh 12:3
23. Vapen som David använde mot Goljat (6)
1 Sam 17:40
24. Paulus lärare (8) Apg 22:3
25. "Se Guds ..., som tar bort världens synd." (4)
Joh 1:29
26. Blev det över hela landet då Jesus dog. (6)
Matt 27:45

Bibelflätan ingår med tillstånd av Svenska Lutherska Evangeliföreningen i Finland.

FACIT

BEVINGADE ORD OCH UTTRYCK

I Tim. 6:10 — Allt har sin tid
 I Moseb. 3:19 — Ansikte mot ansikte
 Ords. 16:18 — Den som gräver en grop
 Ps. 73:18 — Gå genom mörk och ben
 Pred. 3:1 — Högmod går före fall
 Ords. 26:27 — Roten till allt ont
 Apostl. 10:44 — Sätta någon på det hala
 I Kor. 13:12 — Växa över huvudet
 Heb. 4:12 — När andan faller på
 Esra 9:6 — I sitt anletes svett

Matt. 27:24 — Ramaskri
 Matt. 5:15 — Inte röra ett finger
 Matt. 12:34 — Kasta pärlor för svinen
 Matt. 23:4 — Sila mygg och svälja kameler
 Matt. 2:18 — Skilja agnarna från vetet
 Matt. 13:8 — Sätta sitt ljus under skäppan
 Matt. 23:24 — Två sina händer
 Matt. 7:6 — Falla i god jord
 Matt. 3:12 — Vad hjärtat är fullt av

CITAT

Allt vad ni vill att människorna skall göra för er,
 det skall ni göra för dem Matt 7:12
 Att vända andra kinden till Matt 5:39
 Älska era fiender och be för dem som förföljer er Matt 5:44
 Bönen vår Fader Matt 6:9-13
 Att se flisan i sin broders öga, men inte bjälken i sitt eget Matt 7:3
 Be, så ska ni få, sök, så skall ni finna, bulta, så ska dörren öppnas Matt 7:7

BIBELFLÄTAN

→ 1 S I 2 N A I 3 N E B 4 O R 5 M A R K

A	I	N	A	S	A	R	E	T	U	L	L	M
14 K												A
S	15 N	A	R	D	U	16 S	L	U	N			N
L	O								24 G			N
Ä	R		Ö	R	K	E	R		25 A			18 A
J	21 A		26 M						M			J
E	J		M	A	23 L	E	I	L	A			A
P	R											L
13 S	A	K	A	20 S	O	M	I	S	E	N	19 O	
A												A
E	N	12 P	P	U	T	U	R	A	R	Ä	3 T	A

SEVI GÄRUPPTILLJERUSALEM

KOMBINERA RÄTT

1. 1
 2. 2
 3. 3
 4. 4

Matt 23:24
 Matt 7:6
 Matt 5:15
 Matt 3:12

JULSPEL I VÄNTAN PÅ JULEN

Ofta är det de lägre årskurserna i skolan som har jultablån som sitt program på julfesten. Det här julspelet kan fungera som ett samarbete mellan ettan och sexan så att sexorna spelar replikrollerna och ettorna dramatiserar änglar och herdar, samt sjunger Stilla natt. Julspelet kan avslutas så att publiken sjunger med i sista versen i avslutningssången.

Mats: Tänk att det är likadant varje år. Vi är hos dig, farmor, medan mamma och pappa springer runt stan och handlar julklappar.

Tom: Jag tycker det är orättvist.

Pia: Nej, det är ju roligt! Farmor berättar så roliga saker, vi får godis medan andra köper julklappar åt oss. Farmor, varför ger man varandra julklappar?

Mats: Jag vet! Det är Jesus. Berätta, farmor om hur det var den allra första julen och Guds julklapp till världen.

Farmor: Ja, det ska jag göra. Tänd ljuset du, så får vi mera julstämning – och ta varsin karamell så länge jag berättar. (Paus medan Pia tänder ljuset och barnen tar karameller.) Det var en mörk kväll för snart tvåtusen år sedan. En ung man och en tonårsflicka kom in till staden Betlehem, för att söka ett hotell ...

Personer: Farmor
Barnbarn
Mats
Tom
Pia
Josef
Maria
Värdshusvärd
Herden Jakob
Herden Johannes
Herden Samuel
Ängel 1
Ängel 2

(Maria och Josef kommer in.)

Maria: Jag är så trött, Josef. Tror du att vi hittar någonstans att sova i natt?

Josef: Var inte orolig, Maria. Vi knackar på dörren där borta. (knackar på dörren)

Värdshusvärden: (öppnar) Godkväll, vad vill ni?

Josef: Vi söker tak över huvudet till natten. Maria här väntar barn och behöver få vila sig.

Värdshusvärden: Det är omöjligt att få rum i stan i kväll. Det är så många som har kommit till skattskrivningen.

Farmor: Josef gick runt och frågade på många ställen, men överallt var det fullt. (Josef och Maria ser ledsna ut.) Men plötsligt...

Värdshusvärden: (kommer springande) Vänta! Jag har ett stall, där ni kan få stanna. Det är i alla fall varmt där.

Josef och Maria: Tack!

Värdshusvärden: Kom med mig!

Farmor: Och Josef och Maria fick gå in i ett mörkt, litet, men varmt stall som luktade hö och

---

djur. Där fanns en åsna, en ox och några får. Tänk er! De var de allra första som fick se barnet Jesus. Världens största kung blev född i halmen i ett stall och inte i ett palats.

Pia: Varför det, farmor?

Farmor: Det är Guds hemlighet. Kanske visste han att många människor aldrig skulle våga komma nära Jesus, om han varit klädd som en prins. Herdarna t. ex. Minns ni dem?

Alla barnbarnen: Jo, men berätta, farmor!

Farmor: Utanför stan fanns en liten äng med grönt friskt gräs och en porlande bäck. (Herdarna kommer in och sätter sig i en halvcirkel) Där satt några herdar kring en eld och vaktade sina får, så att inga vilda djur skulle ta dem.

Jakob: Tänk vad det är tyst och stilla i kväll.

Johannes: Och se hur stjärnorna lyser klart.

Samuel: Titta där! Den där stora stjärnan har jag aldrig sett förr. Schhh! – Hör ni något?

Jakob: Det låter som musik... Nej, det låter som vingar.

Johannes: Det blir aldeles ljust.

Alla herdar: Åååh – änglar! (Sätter händerna för ansiktet.)

Ängel 1: Var inte rädda! Vi kommer med goda nyheter. Messias, som ni har väntat så länge på, har blivit född.

Ängel 2: Och ni ska hitta honom i en krubba.

Änglarna: (sjunger) Stilla Natt...

(Går ut.)

Jakob: Hörde ni? Messias, vår kung har blivit född.

Johannes: Och vi ska hitta honom.

Samuel: En baby i en krubba. – Vad väntar vi på? Vi sätter fart. (Alla herdar skyndar ut.)

Farmor: Och herdarna, de sprang. Ja, de hade

så bråttom att Jakob snubblade flera gånger. Han var inte så ung längre. Men fram kom de. Fattiga, smutsiga och blyga herdar var de, som aldrig skulle ha vågat sig in i ett slott. Men i ett stall vågade de gå in.

(Josef och Maria och babyen kommer in.)

Josef: Godkväll.

Herdarna: Godkväll. (Böjer knä vid krubban.)

Jakob: Vi har sett änglar i natt som sjöng och talade om att Messias har blivit född.

Johannes: (ser på barnet) Tänk att jag skulle få uppleva det här.

Samuel: Jag har inget att ge dig, lilla barn, men min kärlek och min trohet ska du få.

Maria: Den här kvällen kommer jag aldrig att glömma.

Herdarna: Inte vi heller!

(Herdarna går ut.)

Farmor: Gladare herdar har aldrig funnits. De sjöng hjärtligt, men falskt, hela vägen tillbaka till fåren.

Tom: Du berättar så bra, farmor.

Mats: Det var precis som om vi hade varit med.

Pia: Jag får lust att sjunga som herdarna.

Mats: Lika falskt, menar du?

Pia: (fnyser)

Farmor: Bråka inte. Vi kan sjunga en julsång tillsammans.

Alla: (sjunger. De övriga kommer också in sjungande.) Till avslutningssång kan väljas: Psalm 35; När Jesusbarnet föddes, Psalm 34; Nu tändas tusen juleljus eller någon annan lämplig julsång.

Skede 1

Så började det

Matteus

1:18-25

kap 2-4

DE TRE VISE MÄNNEN

Matteus berättar mycket knapphänt om de österländska stjärntydarna. Strängt taget säger han inte ens hur många de var. Ändå tycker vi att vi vet en hel del om dem. Det beror på att de har fascinerat människor och gett upphov till många legender.

Vi tror att de var tre till antalet eftersom det då blir en gåva per man: guld, rökelse och myrra. Det är inga småbarnsgåvor utan gåvor till en kung eller en överstepräst. Rökelse används ännu i dag i många religioner. Röken som både syns och doftar gör bönen synlig och kännbar. Myrra är en slags väldoftande kåda och användes som ingrediens i parfymer eller salvor eller som väldoft till linnebindlarna som man använde vid en judisk begravning. Guld är det ädlaste och dyrbaraste av metaller.

Olika legender berättar att de tre stjärntydarna eller vise männen hette Kaspar, Melchior och Balthasar. I konsten är de ofta avbildade så att de representerar människans åldrar; en mycket ung, en fullvuxen och en åldring. Man brukar också avbilda dem så att de representerar de tre världsdelar man förr i världen kände till: Asien, Europa och Afrika,. Därför händer det att en av dem avbildas mörhyad. På det här sättet vill man säga att Jesu födelse berör alla folk. Därför förknippas också trettondagen – de tre kungarnas dag med missionen.

NAMNENS BETYDELSE I BIBELNS VÄRLD

Namnen har en större och djupare betydelse i Bibeln än vad vi är vana att tänka oss. Vi tänker att namnen är ett sätt att särskilja personer från varandra och vi tänker sällan på vad vårt namn betyder. Så är det inte i Bibeln.

I Gamla testamentet har Gud många namn, från det gåtfulla "Jag är" till "Gud den Allsmäktige", "Den levande Guden", "Abrahams, Isaks och Jakobs Gud". Guds namn är mer än ett namn, namnet avslöjar vem Gud är, vad Gud gör.

På samma sätt är det med Jesus. Han är inte bara den Jesus som är hemma i Nasaret, Marias son, utan hans namn avslöjar vem han är, vad hans uppgift är. Namnet Jesus betyder "Gud räddar". Därför var det naturligt för Matteus att hos honom se profetian om jungfruns son Immanuel uppfylld. Namnet Immanuel betyder "Gud med oss". Jesus är Immanuel, Guds barn mitt ibland oss.

BETLEHEMS STJÄRNA:

Enligt två skilda 2000 år gamla egyptiska planetkalendrar, skulle våren år 7 före vår tideräkning ovanliga astronomiska fenomen kunna iakttas. Planeterna Jupiter och Venus skulle denna vår mötas och ge upphov till en starkt lysande stjärna som vandrar över himlavalvet. Senare samma år skulle Jupiter möta planeten Saturnus flera gånger i Fiskarnas stjärnbild.

Enligt dåtida astrologisk tolkning ansågs Jupiter vara världshärskares stjärna och Saturnus Palestinas stjärna. Fiskarnas stjärnbild var ett tecken för den yttersta tiden. Det är sannolikt att det som hände i Fiskarnas stjärnbild fick de öst-

erländska stjärntydarna att bege sig till Palestina för att hylla den yttersta tidens världshärskares.

Det hände även andra märkliga saker på himlavalvet vid dessa tider. Kinesiska astronomer registrerade något som vi idag kallar en "nova", d.v.s. en exploderande stjärna. Astronomerna beskrev den som ett stillastående sken på himmelen mellan den 10 mars och den 7 april år 5 f Kr.

(Jesus föddes sannolikt någon gång mellan år 7 och 4 före Kristus, hur märkligt det än låter.)

PROFET:

En profet är en person som talar å Guds vägnar: han profeterar. I Gamla testamentet finns en mängd profeters böcker, allt från de stora profeterna Jesaja, Jeremia och Hesekiel till de små profeterna från Daniel till Malaki. De gammaltestamentliga profeterna förkunnade Guds vilja för Israels folk. Det kunde röra sig om folkets livsstil, om rätt och rättvisa och om direkt politiska spörsmål. Ofta anklagas Israels folk för att ha glömt sin Gud och för att leva ett hjärtlöst orättfärdigt liv.

En profet förkunnar också sådant som skall hända

i framtiden. De händelser som Nya testamentet berättar om finns på ett eller annat sätt förutsagda i Gamla testamentet. Speciellt evangelisten Matteus, som själv är judekristen och skriftlär, är noga med att visa vilka profetord som går i uppfyllelse genom Jesu födelse, liv, död och uppståndelse.

Johannes döparen brukar räknas till den sista av de gammaltestamentliga profeterna; han står på gränsen mellan det gamla förbundet och det nya.

JESUS SOM FLYKTING:

Enligt Matteus var Jesus som spädbarn flykting i främmande land. Josef och Maria flydde med sitt barn till Egypten undan Herodes. I sin vrede lät Herodes döda alla gossebarn i Betlemstrakten för att förhindra någon konkurrens på kungatronen. Nyttan var inte stor. Herodes dog inte långt därefter.

När Josef fick höra det kom familjen hem igen och bosatte sig i Nasaret i Galileen. Ändå kunde världshistorien ha sett bra mycket annorlunda ut. Tänk om myndigheterna i Egypten avvisat familjen och sagt att kvoten för flyktingar redan var fylld för det året...

FRESTELSER

Nya Testamentet är skrivet på grekiska. I texten används samma ord för frestelse och prövning. En frestelse är alltså en prövning, ett prov som människan utsätts för. Den som prövar är "frestaren". Jesus blir frestad av djävulen i Matteusevangeliet. Den onde (frestaren) vill locka människorna bort från Gud och skada dem.

Kanske blir man på sätt och vis manipulerad, lockad eller lurad att göra något som man egentligen inte borde göra. Frestelsen kan vara en känsla, att man måste ha något som man inte kan få. Det kan vara en sak man faller för eller gör, utan att egentligen innerst inne vilja det.

Frestelsen kan var ett slags begär, efter något som kan vara naturligt, men på ett sådant sätt att det inte är bra för människan. Man kan bli frestad att ta för sig för mycket eller använda något som man inte tål. I vår tid är många lockade att pröva på sådant som sist och slutligen bryter ned en människa - tobak, alkohol eller knark.

Berättelsen i Matteus om hur Jesus blir frestad finns först och främst till för att visa på att Jesus, som Guds Son, klarade av att stå emot djävulens frestelser och prövningar. Det att Jesus klarade av frestelserna vill berätta för oss att Gud var med honom och hjälpte honom. Sedan kan vi också lära oss något om vad vi som människor kan bli frestade av och på vilket sätt frestaren kommer med sina prövningar.

Den första prövningen för Jesus är att göra stenar till bröd. Att Jesus som hade fastat i tre dagar blir frestad av detta är lätt att förstå. Bröd är något både gott och nyttigt, så varför är det här en frestelse? Det frestaren ville locka honom till är att göra ett under för sina egna behovs skull. Dels handlar det om att skaffa sig mat, dels om att göra sig ett namn. Även vi kan lockas att nästan arbeta ihjäl oss för att göra karriär eller skaffa oss en

massa onödiga prylar att skryta med.

I den andra prövningen har frestaren blivit finurligare. Han citerar Psaltaren (91:11) en samling psalmer som Jesus var bekant med, men gör det på ett felaktigt sätt, utan att se varken till sammanhanget eller betydelsen. Ibland kan lösryckta bibelcitater användas på ett felaktigt sätt. Man måste alltid se bibeltexterna i sina tidshistoriska sammanhang och tolka texterna med hjälp av det kristna kärleksbudskapet.

Den andra prövningen handlar om att göra sig själv synlig. Jesus väljer att använda tjänandets sätt att visa Guds vilja. Att hjälpa vardagliga människor i nöd, utan att dra till sig onödig uppmärksamhet och beröm. Han använde inte tecken och under för att bevisa att han var Messias.

I den tredje frestelsen sätter djävulen allt på ett kort. Tillbe mig och du kommer snabbt att få makt och kontroll över alla länder i hela världen. Ett snabbt och enkelt sätt att få makten över andra. Tillbe mig, säger djävulen, och du slipper åka runt och predika, bota sjuka och uppväcka döda. Du får makt utan att behöva lida alls.

Men Jesus väljer även här annorlunda. Han vill inte tillbe makten och djävulen. Endast Gud skall man tillbe och sätta främst i livet.

Makt, snabbt och enkelt, utan att egentligen förtjäna den, är något människor i alla tider lockats till vare sig det är i storpolitiken eller på skolgården. Jesus vill ändå att vi lär oss av hans sätt att tänka och handla. Han vill att vi finns till för varandra och hjälps åt, för att förverkliga Guds vilja på den plats vi befinner oss på och för våra medmänniskor ute i världen.

PLAY-STATION

Läs Matteus kap.2 högt för barnen och uppmana dem att skapa ett playstationspel i fantasin utgående från texten. Ge eleverna källor där de kan söka fram bakgrundsfakta om de vise människens resa, hur omgivningen såg ut, terräng osv. Berätta om avståndet mellan Betlehem och Egypten och ge kulturfakta om platserna för att sätta igång fantasin.

Spelexemplet här nedanför är ingen modell utan endast ett exempel för läraren på hur barn kan skapa sitt eget playstationspel. Spelet är utformat av sjätteklassisten Anu-Teija Kuovi i Kristinestad.

Del 1

Du har tre vise män till ditt förfogande (det brukar kallas för tre liv i play-stationspel)

Fält 1

Du rider på din kamel igenom bergstrakter. Du får inte falla ner i stupen. Du måste samla så mycket mat och vatten som möjligt så att du klarar följande fält.

Fält 2

Du rider i öknen på kamelens rygg. Mat- och vattenförrådet går åt hela tiden. Du undviker kaktusarna och försöker klara dig igenom stenöknen och klipporna.

Fält 3

Du är i Jerusalem. Du söker dig fram till palatset med hjälp av en karta. När du hittar palatset lämnar du din kamel. Du går i irrgångarna i palatset (labyrintuppgift) och söker dig fram till Herodes. Herodes frågar många saker och du måste välja rätt alternativ enligt Bibeln. Du har fyra alternativ att välja mellan. Om du svarar rätt på alla frågor ser du den första delens slutuppvisning, där de vise männen ger sina gåvor till Jesusbarnet.

Del 2

Du är Josef. Du vandrar tillsammans med Maria, Jesusbarnet och åsnan.

Fält 4

Du flyr så snabbt som möjligt undan Herodes soldater. Du måste tänka på hur du förbrukar er energi; om du tröttar ut åsnan i början så orkar den inte i slutet. Samla mat, vatten och läkemedel. Terrängen varierar.

Fält 5

Du är i Egypten och söker en trygg plats att bo på. Du träffar många människor - tänk efter vem du kan lita på! Någon kan vara förrädare och ange dig för Herodes. Om du hittar en bra och trygg boplats kommer du vidare till fält sex.

Fält 6

Herodes har dött och du är på väg till Nasaret. Du går genom föränderlig terräng. Mat och dryck går åt. Om någon i din grupp blir sjuk behövs det medicin. Nära Nasaret har Josef (du) en dröm. I drömmen ger en ängel råd om den sista etappen på resan. Om du kommer fram till Nasaret, så har du kommit igenom spelet.

FRISKRIVNINGSRUBRIKER

Oro vid Jordan

Du är journalist och har blivit utsänd för att rapportera om oron vid Jordan. Där är en högljudd man som påstår sig vara en profet. Vad säger han? Hur upplever folk honom? Vad händer? (Matt.3:1-17)

Sebedaios

Sebedaios har varit fiskare hela sitt liv. Han har lärt upp sina söner Jakob och Johannes till fiskare. Plötsligt kommer en man, Jesus, och säger "Följ mig!" – och sönerna går. Berätta om Sebedaios och hans söner innan de möter Jesus och om hur Sebedaios har det efteråt. (Matt.4:18-22)

ILLUSTRATIONER

De vise männen hittar Jesusbarnet Matt 2:11

Ängeln besöker Josef Matt 2:13

Johannes Döparen vid Jordan Matt 3:4-6

Jesu dop Matt 3:16

Jesus kallar lärjungar Matt 4:19

Jesus botar sjuka Matt 4:23

ANDRA IDÉER TILL BILDKONST:

Rita en stor vis man på A3:ans papper. Måla konturerna med vaxkrita. Måla den vise mannen med vattenfärg. Klipp ut den vise mannen och dela upp klassens alla vise män tre och tre på anslagstavlan. Klipp en stor stjärna ovanför.

Gör den klassiska duvan: en fågelform i papp, dragspelsvikta vingar, upphänges.

SKRIVUPPGIFT

Föreställ dig att du är son/dotter till en av de vise männen. Du övertalar din far att få komma med på hans långa resa. Varför reser han? Vad upplever ni? Vad tänker du då ni kommer fram?

STILLBILDER ELLER "LEVANDE STATYER"

Läs tillsammans Matt 1:18 och framåt samt hela kapitel 2. Dela in klassen i grupper på 2 eller 4 elever. Varje grupp får ett bibelställe från det ni just läste, se rutorna nedan. Nu skall gruppen gestalta bibelstället genom att skapa en bild, ett foto av händelsen. Uppmana eleverna att tänka sig in i bibeltexten, vad hände, vad fanns det månntro för känslor med. Hur uttrycker de händelsen med kroppsställning och ansiktsuttryck? När de är nöjda med sitt arbete "fryser de scenen" och står alldeles stilla. De andra grupperna får gissa vilken händelse det är fråga om. Lärarna kan gärna fotografera stillbilderna.

Inledning

Följande inledning kan vara ett sätt att komma igång med arbetet.

Tänk dig att du med en tidsmaskin rest till tiden då Jesus föddes. Du vandrar omkring i det heliga landet och du har faktiskt lyckas få en kamera med dig från 2000-talet. Du knäpper bilder av viktiga händelser. Då du återvänder till klassen visar du bilderna för dina klasskamrater, som skall gissa vilka verser i Matteus 1-2 du fotograferat.

Ett liknande sätt att jobba är att en av gruppens medlemmar är skulptör och formar de andra till en "levande staty" (gruppen behöver utökas med en person). Be att grupperna jobbar under tystnad så att skulptören får forma situationen i lugn och ro. Efter den övningen är det kanske på sin plats att diskutera hur det kändes att bli formad och hur statygruppens medlemmar upplevde sina olika roller t.ex. Herodes eller vis man.

Stillbilder med fyra elever per grupp:

Matt 2: 1 - 3	Matt 2: 4 - 5	Matt: 2: 9 - 10	Matt 2: 1

Stillbilder med två elever per grupp

Matt 1: 20	Matt 2: 13	Matt 2: 14	Matt 2: 19-20

Ifall övningen var lyckad, kan du fortsätta med kapitlen 3 - 6.

Matt 3: 13 - 17	Matt 4:3	Matt 4: 5 - 6	Matt 4: 8 - 9
Matt 4: 18 - 20	Matt 4: 21-22	Matt 6: 5 - 6	

TECKNA EN SERIE

Josef och Maria med Jesusbarnet måste fly till Egypten. Lev dig in i vad Josef eller Maria tänker. Skriv text till bilderna och rita och berätta vad du tror händer dem under resan och när de kommer till Egypten.

NUTIDA FRESTELSER

Eleverna arbetar i par eller i mindre grupper. Kopiera berättelserna och ge en berättelse per par/grupp. Grupperna diskuterar frågorna och skriver en fortsättning på berättelsen. Slutligen diskuteras berättelserna med hela klassen.

1. I närheten av den skola där Kurt går finns ett högstadium. Mellan lågstadiet och högstadiet finns en liten skogsdunge där en del av högstadiets elever brukar hålla till på rasterna. Kurt har kompisar bland de yngre högstadieeleverna. En av dem är Bengt. En dag när Kurt är ute på rast ser han Bengt och några andra högstadieelever i skogsdungen. Bengt vinkar åt honom att komma dit och trots att Kurt vet att han inte får avlägsna sig från skolans område springer han mot skogsdungen. Pojkarna har fått tag på en ask cigaretter och står och smygröker. Kurt hajar till, men börjar ändå tala med Bengt. Så frågar Sture om inte Kurt också vill ha en cigarett. Kurt har aldrig rökt i hela sitt liv, men han vill vara lika tuff som de andra. Plötsligt kastar de andra eleverna sina cigaretter, utom Kurt som inte sett att hans klasslärare närmar sig skogsdungen. Klassläraren tar fast Kurt för rökning.

Hur tror ni det går för Kurt? Vad kommer han att säga åt sin lärare?

2. Helena är på väg hem från skolan. I dag smakade skolmaten inget vidare. Trots att skolköksan gjort sitt bästa för att få gröten riktigt smaklig, tycker Helena inte om gröt. Den går inte ner, fastnar i halsen och sen kan hon inte få ner en sked till. Semlorna tog slut innan hon hann få en till, så nu är Helena verkligen hungrig. Hon går förbi en kiosk som finns på skolvägen. Tittar in och ser att kiosken är nästan full av kunder. Så full att försäljaren knappt hinner med. Plötsligt befinner sig Helena framför hyllan med choklad. Försäljaren har fullt upp med sina kunder. Chokladen ser verkligen lockande ut, men Helena har inte med sig några pengar till choklad.

**Vad händer? Vad lockas Helena till?
Vad borde hon ha gjort?**

3. Den sista timmen i historia är det dags att renskriva de projektarbeten som klassen den senaste tiden hållit på med. Rurik är nästan klar med sitt arbete. Bara några meningar kvar trots att timmen nyss börjat. Läraren har fullt upp med de andra eleverna. Rurik har inget att göra, så han går in på Internet. Han hittar en chatt-sida och börjar skriva åt en flicka som kallar sig "Eva" och är i hans ålder. Innan han vet ordet av har de stämt träff efter timmen utanför den skola som han går i. Rurik ser verkligen fram emot att få träffa Eva.

Var det rätt av Rurik att chatta på lektionen? Vilka följder kan det ha att han uppgett sitt eget och skolans namn till en okänd? Tror ni att "Eva" är den som hon säger sig vara? Vad händer sen?

KRÅNGLIGA ORD

Trolovad – trolovningen ingicks enligt judisk sed offentligt, inför kvinnans och mannens föräldrar. Den var lagligt bindande och kunde brytas bara genom skilsmässa.

Rättfärdig – ordet beskriver den som gör det som är gott och rätt.

Profet – är en person som bär fram budskap från Gud på Guds uppdrag. Ibland handlar budskapet om vad som skall hända, därför används ordet profetia nuförtiden med betydelsen förutsägelse av framtiden.

Fariséer – kallades sådana som tillhörde en sträng rörelse som var extra noga med att följa den gammaltestamentliga lagen. Jesus kritiserade dem för att de missat det väsentliga som lagen handlar om: att värna om livet och kärleken till Gud. Därför har ordet farisé fått betydelsen skenhelig och falsk.

Saddukéer – var ett prästparti, medlemmarna var oftast rika och förnäma.

Kastskovel – med hjälp av kastskoveln kastas säden upp i luften och vinden förde bort agnarna och sädeskornen föll ner på tröskplatsen.

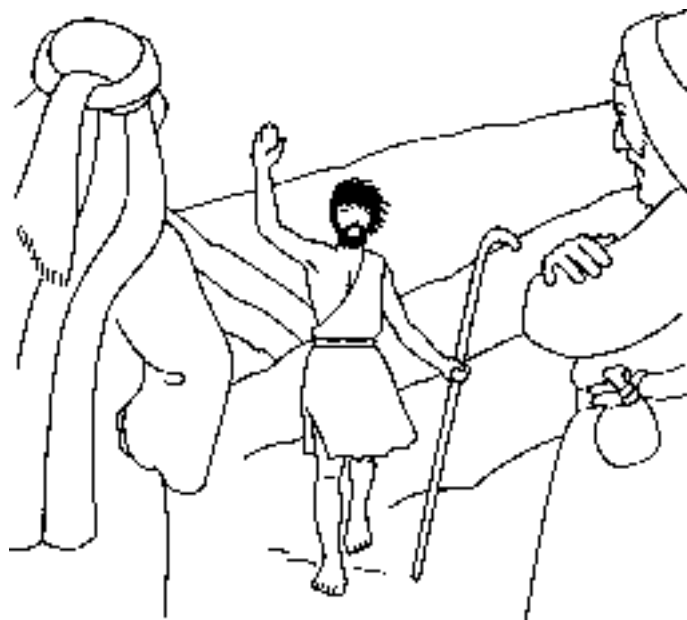
Djävulen (grek. "anklagare") – Satan, beskrivs i Bibeln som den som vill det onda och som är Guds motståndare.

ORD ATT SLÅ UPP

vanära
uppenbara sig
frälsa
ringast
underrätta
förkunna
omvändelse
värdig
agnar
fasta
dyrka
skara

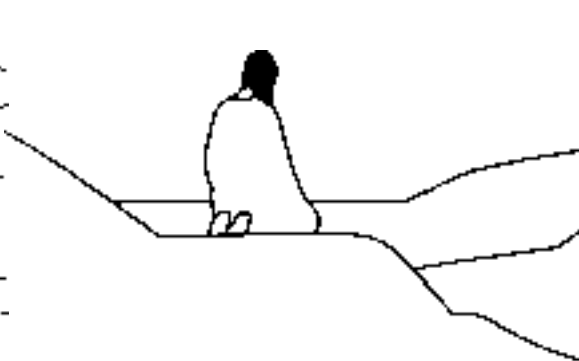
EN RÖST ROPAR I ÖKNEN

Läs Matteus 3: 1 - 17. Föreställ dig att du ser Johannes komma gående i öknen.
Beskriv vad du ser och hör.

JESUS FRESTAS

Beskriv Jesu frestelser med egna ord

Twelve horizontal lines for writing.

Då lät djävulen honom vara ifred

Skede 2

Det nya livet

Matteus

5:38-48

10:1-14

kap. 6

13:1-23

7:1-14

22:34-40

8:1-17

28:16-20

9:1-13

samt texterna i skede 1

LÄRJUNGARNA

Andreas

Andreas var fiskare, hemma från Betsaida, men bosatt i Kafarnaum. Hans far hette Jona. Andreas var lärjunge till Johannes döparen och var med när Johannes pekade på Jesus och sa: "Se Guds lamm." Andreas berättade det här för sin bror Simon.

Andreas och hans bror fiskade i Galileen när Jesus kom på stranden och sa: "Följ mig, så skall jag göra er till människofiskare." Då lämnade de genast näten och följde honom.

Simon Petrus

Simon var fiskare med egen båt. Han arbetade ofta tillsammans med Sebedeus söner, Jakob och Johannes. Simon var gift. Jesus gav Simon ett nytt namn Kefas (arameiska). Kefas betyder klippa och på grekiska är det petros. Petrus är klippan. Han var den förste som bekände att Jesus är Messias, den levande Gudens son.

Petrus hörde tillsammans med Jakob och Johannes till den närmaste kretsen kring Jesus. De var med Jesus i Getsemane och på Förklaringsberget. Petrus var frimodig och impulsiv, snabb att uttala sig och bestämma. Petrus var en viktig ledare i den första församlingen.

Jakob (Sebedaios son)

Jakobs mor var antagligen Salome, syster till Maria, Jesu mor. Hon var en av kvinnorna vid Jesu kors.

Jakob och Johannes omtalas första gången i Nya

Testamentet tillsammans med Petrus. Bröderna fick av Jesus namnet Boanerges, tordönsmän, kanske p.g.a. deras heta temperament eller möjligen deras iver att predika. Jakob var den första aposteln som led martyrdöden.

Johannes (Sebedaios son)

Johannes stod Jesus nära. Då Jesus gripits i Getsemane följde han tillsammans med Petrus efter på avstånd och kom in på översteprästens gård. Vid korsfästelsen överlämnade Jesus sin mor i Johannes vård.

Petrus och Johannes nämns ofta tillsammans. Det var t.ex. till dem som Maria Magdalena kom och berättade om den tomma graven. Johannes var den förste som kände igen den Uppståndne vid Genesarets sjö. Enligt traditionen var Johannes församlingsföreståndare i Efesus. Under en förföljelse mot de kristna förvisades han till ön Patmos i Egeiska havet. Där skrev han ner den uppenbarelse som fått hans namn, Johannes uppenbarelse. Johannes skrev mycket om kärlek både i Johannes evangeliet och i sina brev. Därför kallades han för kärlekens apostel.

Johannes led inte martyrdöden utan dog av hög ålder.

Filippos

Filippos var hemma från den lilla fiskestaden Betsaida, liksom Petrus och Andreas. Filippos var en av de första som kallades till lärjunge. Filippos berättade genast om Jesus för sin vän

Natanael(Bartolomaios). Natanael var skeptisk och undrade om något gott kan komma från Nasaret. Filippos sade: "Kom och se." Och han förde Natanael till Jesus.

Natanael - Bartolomaios

Natanael är troligen apostelns ursprungliga namn. I förteckningarna över apostlarna nämns han alltid som den sjätte i ordningen efter Filippos och Tomas. Bartolomaios är troligen född i Kana i Galileen. Han var fiskare till yrket. Enligt traditionen fungerade han som missionär i Indien, Mesopotamien och Armenien.

Matteus (Levi)

Matteus kallades till lärjunge då han satt vid tullhuset i Kafarnaum. I Markus- och i Lukas-evangeliet kallas han för Levi. Matteus var publikan. Publikanerna drev in tull och andra avgifter å den romerska statens vägnar. Eftersom de arbetade för den romerska ockupationsmakten var de hatade och föraktade av judarna. De misstänktes också för att ta för höga avgifter för egen räkning. När Matteus blev kallad till lärjunge ordnade han en stor fest för Jesus. Matteus är författare till Matteusevangeliet. I Matteusevangeliet finns det speciellt många hänvisningar till Gamla Testamentet. Matteus ville bevisa att Jesus är Messias.

Simon

Simon kallades Ivraren eller Zeloten. Det kan komma sig av att han tidigare hört till ett parti, zeloter, som ivrade för judarnas frigörelse från romarriket. Partiet ville genom krig och uppror frigöra landet.

Judas

I förteckningen över apostlarna i Mark 3:18 kallas han Taddaios, i Matteusevangeliet kallas han för Lebbaios, i Lukasevangeliet och Apostlagärningarna kallas han Judas, Jakobs son. Enligt traditionen var Judas missionär i Syrien och Mesopotamien.

Tomas

När Jesus berättade att han skulle dö ville Tomas ha en närmare förklaring. Det kända svaret som Tomas fick var: "Jag är vägen, sanningen och livet. Ingen kommer till Fadern utom genom mig." Joh 14:5-6.

Tomas var inte med när Jesus efter sin uppståndelse visade sig för lärjungarna. Han kunde inte tro att Jesus uppstått om han inte fick se det med egna ögon. Då Jesus visade sig för lärjungarna nästa gång fick Tomas både se och känna att Jesus var levande. Då sa Jesus: "Tvivla inte, utan tro." Tomas svarade: "Min Herre och min Gud." Ibland beskrivs Tomas som Tvivlaren.

Jakob (Alfaios son)

En Jesu lärjunge som vi inte vet mycket om. I Mark 15:40 kallas han för den yngre eller "den lille". Kanske har han fått tillnamnet för att han var liten till växten eller därför att han var yngre än den andra Jakob i lärjungaskaran. Hans mor hette Maria.

Judas Iskariot

Judas far hette Simon. Namnet Iskariot användes troligen för att skilja honom från den andra Judas. Judas hade hand om lärjungarnas pengar. När Maria smorde Jesu fötter med dyrbar nardus tyckte Judas inte om det. Han menade att smörjelsen kunde ha sålts och pengarna kunde ha getts åt de fattiga.

När Judas förrådde Jesus fick han 30 silverpengar. Judas ledde soldaterna till Getsemane där Jesus arresterades. Judas ångrade sig när Jesus blev dömd och gick tillbaka med pengarna till översteprästerna. Till slut kastade han pengarna i templet och gick bort och hängde sig.

Källa: Textutredning för söndagsskola no 29, Svenska Lutherska Evangeliföreningen i Finland, 1999.

MATTEUS OCH SIFFRORNA

Lärjungen Matteus var tullindrivare och måste kunna räkna. Det är inte säkert att det var tullindrivaren som skrev Matteusevangeliet. Vem evangelisten nu än var tyckte han om siffror och lade in en djupare betydelse i de siffror han använde. Matteus var inte ensam om sitt förhållande till talen. Siffrorna hade en djupare betydelse i den judiska traditionen.

Ett Det första talet, alla tals moder. Det finns en enda Gud.

Två Ett par, ofta motsatspar. Ljus och mörker, liv och död, lag och evangelium. Det dubbla kärleksbudet hör också ihop med talet två.

Tre Ett heligt tal. I hela bibeln finns mängder av tretal: Noa hade tre söner, Abraham fick besök av tre änglar, Jona var tre dagar i den stora fiskens buk. Jesu uppstod på den tredje dagen. Vi bara "vet" att de österländska stjärntydarna var tre. Den heliga treenigheten. Människans kropp, själ och ande. Tro, hopp och kärlek.

Fyra Talet fyra är världens tal om talet tre är Guds tal. Det finns fyra väderstreck. De gamla grekerna tänkte att världen bestod av fyra grundelement: jord, eld, luft och vatten.

Sju Sju är ett annat heligt tal för judarna, det fullkomliga talet. Ett kännetecken för judendomen är den sjuarmade ljusstaken. Matteus börjar sitt evangelium med långa släkttavlor. Från Abraham till Jesus var det tre gånger fjorton släktled. Fjorton är två gånger sju, alltså dubbelt heligt. Det finns alltså ett slags gömt chiffer dolt i släkttavlorna, ett hemligt budskap. Ett barn med en sådan släkttavla kan inte vara något vanligt barn. Matteus använder också talet sju i samband med förlåtelse: räcker sju gånger? Jesus svarar sjuttiosju gånger, ett tal som bara förstärker det fullkomliga.

Nio Talet nio är tre gånger tre. I bergspredikan finns nio saligprisningar. I Paulus brev talas det om Andens nio frukter.

Tolv Jakob hade tolv söner som gav upphov till Israels tolv stammar. Då Jesus kallade tolv lärjungar drog man paralleller till de tolv stammarna.

Tretton I Bibeln har talet tretton ingen speciell betydelse. Orsaken till att tretton anses vara olyckstal har ändå en anknytning till Bibeln. Då Jesus instiftade nattvarden var de tretton vid bordet och den måltiden slutade på ett olyckligt sätt.

Fyrtio Ökenvandringen räckte i fyrtio år. Jesus frestades i fyrtio dagar. Nuförtiden räknar man med att en graviditet räcker 40 veckor. Då något nytt skall födas behövs en förberedelse som har med talet 40 att göra.

Ett annat intressant bibliskt tal är **666**. Det är vilddjurets tal i Uppenbarelseboken. Vad detta tal egentligen betyder vet ingen säkert. Det finns många teorier om saken, som bygger på att bokstäverna i det hebreiska och grekiska alfabetet också har ett sifervärde. På det sättet kan man räkna ut att namnen Nero, Stalin, Hitler skulle ha haft vilddjurets tal i sina namn. Gemensamt för dem alla är att de förföljt kristna.

STÖRSTA BUDET

Varje morgon och kväll reciterar en from jude orden från 5 Mos 6:4-9, idag liksom på Jesu tid.

Hör, Israel! Herren är vår Gud, Herren är en. Du skall älska Herren, din Gud, av hela ditt hjärta, med hela din själ och med all din kraft. Dessa ord som jag idag ger dig skall du lägga på hjärtat. Du skall inpränta dem i dina barn och tala om dem när du sitter i ditt hus och när du är ute och går, när du lägger dig och när du stiger upp. Du skall binda dem som ett tecken kring din arm, och de skall vara ett kännetecken på din panna. Du skall skriva dem på dina dörrpostar och i dina stadsportar.

När Jesus fick frågan vilket det största budet var, svarar han med första delen av citatet: Du skall älska Herren, din Gud, med hela ditt hjärta och med hela din själ och med hela ditt förstånd. Sedan förklarar han att allt det som står i lagen och det som profeterna har talat om kan man sammanfatta i följande bud: Du skall älska din nästa som dig själv. På dessa båda bud vilar hela lagen.

Det finns en sång som heter Herren är Gud, där texten bygger på ovanstående bibeltext. Sången är lätt att lära sig och innehåller också en talkör som eleverna brukar tycka om att sjunga. Sången finns i boken Kyrksång utgiven av Verbum förlag.

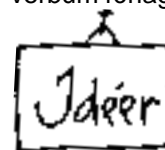
ETISKA BERÄTTELSE

Diskussionsunderlag utgående ifrån Bergspredikan

Nicke och Petter är inte världens bästa klasskamrater. Nicke kan helt enkelt inte tåla Petter. I skolan är det projekt i modersmål och läraren har bestämt att Nicke och Petter skall jobba tillsammans. Hur borde Nicke reagera på det enligt det som står i bergspredikan? (älska era fiender)

I Kajsas klass samlar man in pengar till lägerskolan. De flesta har bakat kakor, eller sålt godis till släktingar och vänner. Alla har försökt att ge något till klasskassan.

Kajsa har inte gjort något, men en av de sista dagarna kommer hon fram till klassläraren på timmen och säger att hon vill bidra till klasskassan. Hon river upp två sedlar 50 euro som hon räcker över till läraren när alla ser på. "Nu har jag gett mitt bidrag", säger Kajsa triumferande. På rasten är det ingen som vill tala med Kajsa, alla bara går åt sidan, pekar på henne och viskar bakom ryggen. Hur kunde det gå så? Kajsa ville ju bara väl när hon gav så mycket pengar till klasskassan. Kan du förklara för Kajsa vad som gick fel. (ge din allmosa i det fördolda)

IDÉER TILL BILDKONST:

ROSOR OCH LILJOR

Gör rosor/liljor av piprensare och kräppapper: Klipp 6 hjärtan i rött och rosa kräppapper. Klipp 2 dubbla blad. Limma hjärtana omlott runt spetsen på en grön piprensare. Limma bladen runt stjälken. Massproducera. Om man vill få dem att se mera liljelika ut, gör man hjärtana spetsiga upptill i stället för runda.

LÄRJUNGARNA

Dela upp lärjungarna mellan klassens elever – en eller två omgångar av tolv, beroende på elevantalet. Om klassen är liten, måste nån elev göra flera lärjungar. Bestäm er för olika karakteristika: ljust, brunt eller mörkt hår, långt, kort hår, blå, gröna, bruna ögon, helskägg, mustasch, slätrakad – och fördela egenskaperna så att det inte blir två likadana. Gör stora ansikten över hela pappret, måla.

SÅDDEN

Dela upp klassen i grupper för vägen, den steninga marken, tistlarna, och den goda jorden. Låt eleverna som grupparbete på stora papper illustrera såningsmannens arbete. Gör bildtexter till. Om man gör det individuellt, kan det bli en serie. (Matt.13:1-9)

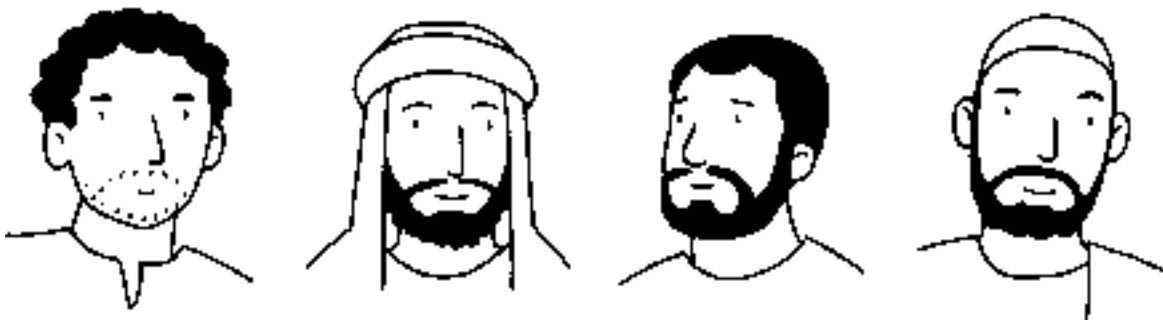
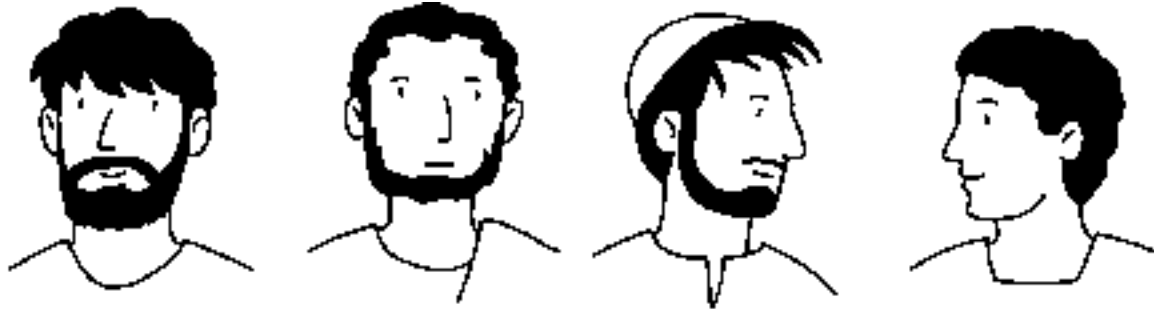
SERIER

Läs Matt.13:1-9 och låt barnen rita en serie på vad de hört. Klassen kan skicka in sina serier till Kyrkans barntidning, Kyrkposten: Gunilla Lindvik, Stiftsrådet i Borgå stift, Kajsaniemigatan 10, 00100 Helsingfors. De bästa serierna publiceras. Ni kan också välja att göra serier på andra bibelberättelser för Kyrkposten.

Skede 2

Så här kunde lärjungarna ha sett ut. Föreställ dig vem som är vem. Skriv in namnet under varje lärjunge. Fantisera hurudan du tror att lärjungarna var och beskriv deras egenskaper med några adjektiv nederst på sidan. Vilken av lärjungarna tycker du att du själv liknar mest? Rita in en stjärna vid den lärjungen.

Petrus   Jakob   Johannes   Filippos   Bartolomaios   Tomas

_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____

Matteus   Simon   Judas   Jakob   Andreas   Judas

_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____

BETALA VAD DU ÄR SKYLDIG!

- liknelsen om den obarmhertige tjänaren i nutid.

Ibland kan det fungera bra att berätta någon av Jesu liknelser i nutid. Börja berätta utan att alls nämna någont om Jesus. Då man berättat färdigt kan man diskutera berättelsen. Vad var poängen i historien? Dra paralleller till den liknelse, som Jesus berättade om den obarmhertige tjänaren (Matt 18:21-35). Hur reagerade eleverna på berättelsen och hur männe människorna på Jesu tid reagerade på hans liknelse. Varför berättade Jesus liknelsen? Här följer ett testat exempel.

Det var en man som ägde ett stort företag. Mannen hade många anställda. En av hans närmaste män hade lånat 150.000 euro av honom. Nu ville mannen ha tillbaks pengarna, men det visade sig att den anställda omöjligt kunde betala tillbaka lånet. "Eftersom du inte kan betala så mister du ditt jobb, jag övertar dina aktier i firman och självklart dras dina förmåner som tjänstebilen och mobiltelefonen in." Men den anställda bönade och bad: "Ge mig litet tid så ska jag nog skaffa fram pengarna och betala dig." Chefen tyckte synd om honom och sa: "Okey, jag ska ge dig mera tid och dessutom drar jag ett streck över räntan, du behöver inte betala den."

Glad och lycklig gick han därifrån, men på vägen mötte han en jobbkompis som var skyldig honom 150 euro. Då grep han tag i honom och sa:

"Betala genast tillbaks vad du är skyldig mig." Den andra sa: "Snälla, det kan jag inte nu, men ge mig litet tid så ska jag nog skaffa fram pengarna."

Men, nej, det gick mannen inte med på utan tog den andras bil i pant tills han betalat.

De andra anställda på firman som såg vad som hänt tyckte att det här var en obehaglig situation så de gick till sin chef för att berätta vad de sett. Chefen kallade genast till sig mannen. Nu var chefen mycket arg. "Här tyckte jag synd om dig och gav dig mera tid och drog ett streck över alla dina räntor. Och ändå visade du ingen medkänsla med en som var skyldig dig bara litet pengar."

Och så satte chefen honom på ett jobb som ingen ville ha tills skulden var betald.

Det som eleverna brukar reagera på i den här berättelsen är att den överskuldsatta mannen borde ha förståelse med en som var skyldig honom en struntsumma. Låt diskussionen komma in på förlåtelsen och förklara att Jesus vill att vi ska förlåta varandra lika helhjärtat som Gud förlåter oss.

Ett annat sätt att jobba med samma liknelse är att göra en **actionfilm** av den. Förlägg handlingen till nutid. Vem handlar det om? Hur mycket är han skyldig? Vem är skyldig honom pengar? Vad säger de till varandra? Hur går det?

KRÅNGLIGA ORD

From – med en from jude på Jesu tid menades en person som ville leva efter Mose lag

Allmosa – gåva till nödlidande

Hycklare – en som låtsas vara bättre och finare än den är, skenhelig.

Prövning – frestelse, se sid 15

Mammon – arameiskt ord som betyder "förmögenhet", "rikedom". Används som uttryck när "pengarna är gud".

Aln – längdmått, ca 50 cm

Hedning – på Bibelns tid kallades de som inte var judar för hedningar. Senare har ordet använts om icke kristna.

Besatt – judarna ansåg att onda andemakter var orsak till många sjukdomar. Man ansåg att en fysiskt eller psykiskt sjuk människa kunde vara besatt.

Häda – att göra narr av något som hålls heligt

Människosonen – Jesus använde det uttrycket om sig själv

Tullindrivare eller publikan – tog skatt och tullavgifter av folket för den romerska ockupationsmaktens räkning. De var allmänt avskydda därför att de hade möjlighet att fuska och ta för mycket betalt och därför att de arbetade för de främmande härskarna.

Syndare – en som brutit mot Guds vilja

Barmhärtighet – godhet, villighet att förlåta

Liknelse – en berättelse vars syfte är att lära oss något

Talent – mynt, egentligen ett viktmått på ca 30 kg, motsvarar 6000 denarer

Denar – mynt, motsvarar en arbetares dagslön

Bödelsdräng – fångvaktare

Laglörd eller skriftlörd – hade fått en lång och grundlig utbildning i den judiska lagen. Av dem kunde man få råd i både religiösa och juridiska frågor. Många skriftlärda var också fariséer.

ORD ATT SLÅ UPP

värja sig
processa
fullkomlig
prisa
fördold
överträdelse
vanställd
flisa
bjälke
spetälsk
offer
vittnesbörd
officer
befäl
svärmor
fruktan
krämpor
sannerligen
flyktig
redovisning
medlidande
eftersänka

ILLUSTRATIONER

Himlens fåglar och ängens liljor Matt.6:26, 28

Jesus botar den spetälske Matt.8:3

Jesus botar Petri svärmor Matt.8:15

Festen hos Matteus Matt.9:10

Lärjungarna Matt.10:1-4

SPELREGLER FÖR TÄRNINGSSPELET

på följande uppslag

Kopiera spelplanen på följande uppslag. Dela in klassen i grupper. Grupperna hittar på spelregler om vad som händer speldeltagarna på de fyrkantiga rutorna. De kan ha Bibeln och Bibelkuppens texter till hjälp. När grupperna gjort sina spel färdiga kan de spela varandras spel. Tillbehör: Tärningar och spelknappar

Spelregler: _____
_____

När du kommer till ruta:

5 _____

59 _____

14 _____

65 _____

23 _____

74 _____

29 _____

79 _____

33 _____

86 _____

41 _____

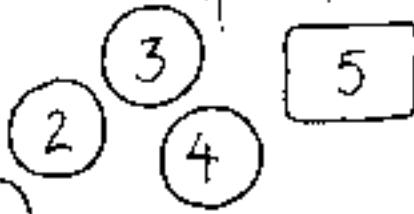
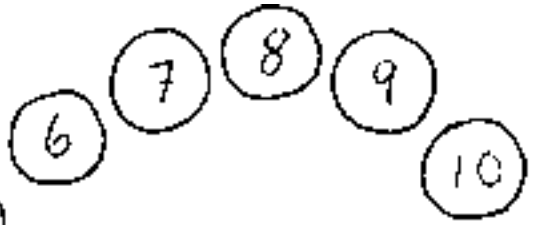
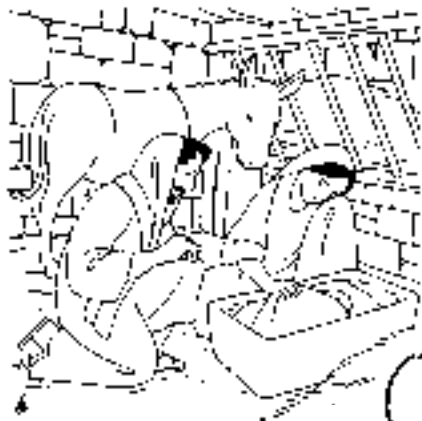
91 _____

46 _____

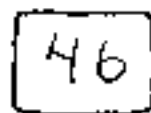
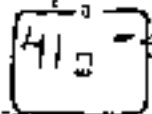
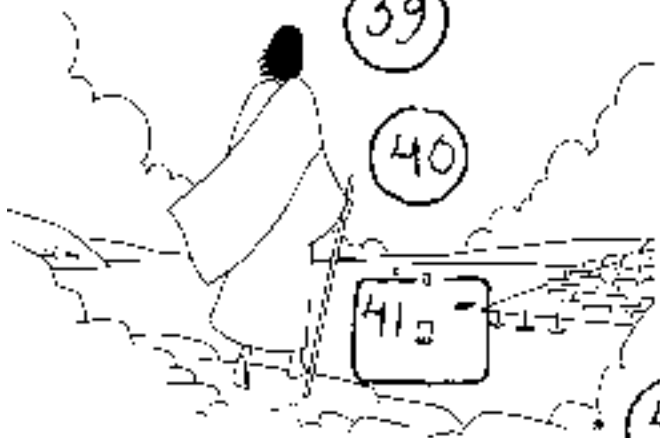
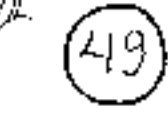
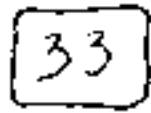
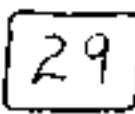
101 _____

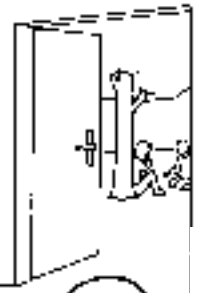
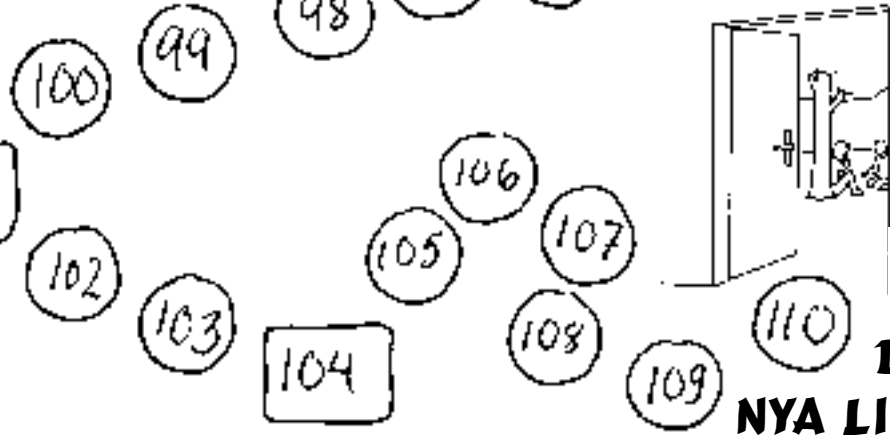
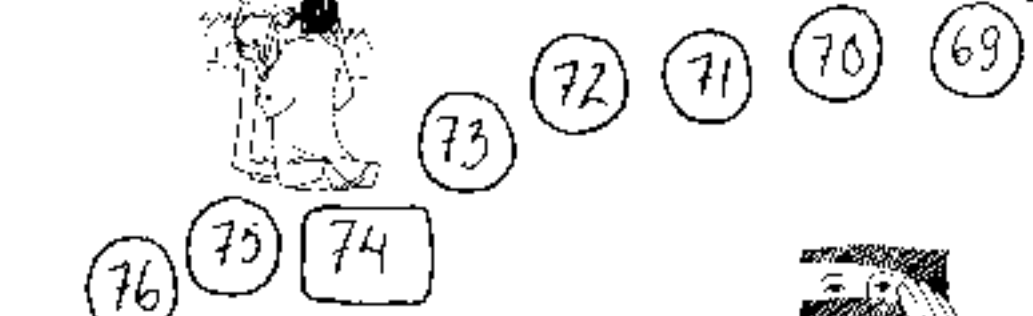
58 _____

104 _____

SÅ BÖRJADE DET

**DET
NYA LIVET**

LITTERATURLISTA

- K. Gren-B. Nilsson: Elefantboken, Musikförlaget Lutfisken AB
L. Björk-Franzén: Kom så sjunger vi, En bok för alla AB
Sånger för stora och små, Verbum Förlag
B-O Engström-E. Cederlöf: Vi gör musik 1-2, Vi gör musik 3, Vi gör musik 4-6, Ehrlingförlagen-Musik Fazer
Alla tiders sång. Månadens psalm. Ett studiematerial för skolan, Verbum, 1998.
Alla tiders sång. Psalmer med unga röster. Dubbel CD-skiva (53 psalmer)
Måne och sol-tankar kring psalmer, redaktör Inger Sjöberg, Kyrkostyrelsen/Stiftsrådet i Borgå stift
Hemmets bönbok, redaktör Inger Sjöberg, Församlingsförbundets Förlags AB
Barn ber, redaktör Ulrika Erlandsson och Margareta Gramner, Verbum Förlag
Victorias bönbok, redaktör Hans Åkerhielm, Nordstedt & Söners Förlag
På Jesu tid, Louis Roch, Valentin Förlag
Bibelguiden, Robert Willoughby, Marcus förlag
Libris stora handbok till Bibeln, Libris
Filmbibeln, Nya Testamentet. Den innehåller flera videon om Jesu liv och kan hyras eller köpas från Församlingsförbundets Förlags Ab
Terry Orlick: Alla vinner! Lekar & sport byggda på samverkan i stället för konkurrens, Wahlström & Widstrand

